

توانایی‌های اخلاقی کودکان و ویژگی‌های شخصیتی والدین

تالیف: فاطمه راشدی فر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

توانایی‌های اخلاقی کودکان و ویژگی‌های شخصیتی والدین

تالیف:

فاطمه راشدی فر

کارشناسی ارشد روانشناسی

انتشارات موجک

سرشناسه: راشدی فر، فاطمه، ۱۳۶۹-

عنوان و نام پدیدآور: توانایی‌های اخلاقی کودکان و ویژگی‌های شخصیتی والدین / تالیف فاطمه راشدی فر.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات مویک، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۱۲۲ص.

شابک: ۲-۲۸۶-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸، ۴۹۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۰۷-۱۲۲.

موضوع: والدین و کودک-- ایران -- جنبه‌های اخلاقی -- نمونه پژوهی

موضوع: Parent and child-- Moral and ethical aspects -- Iran -- Case studies

موضوع: شخصیت -- ایران -- جنبه‌های روان‌شناسی -- نمونه پژوهی

موضوع: Personality -- Psychological aspects -- Iran -- Case studies

موضوع: شاگردان ابتدایی -- ایران -- نمونه پژوهی

موضوع: School children -- Iran-- Case studies

موضوع: رشد اخلاقی -- ایران -- نمونه پژوهی

موضوع: Moral development -- Iran -- Case studies

موضوع: والدین -- تاثیر بر فرزندان -- نمونه پژوهی

موضوع: Parental influences -- Case studies

رده بندی کنگره: HQ۷۶۹

رده بندی دیویی: ۶۴۹/۱

شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۸۱۰۲۷

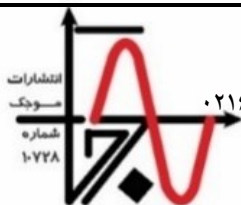
انتشارات مویک

واتساپ: ۰۹۳۶۳۰۳۱۲۵۸ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۲۱۸۱۹ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir

عنوان: توانایی‌های اخلاقی کودکان و ویژگی‌های شخصیتی والدین

تالیف: فاطمه راشدی فر

مشخصات ظاهری: ۱۲۲ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: بهار ۱۴۰۰، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۴۹۰۰۰۰ ریال، شابک: ۲-۲۸۶-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات مویک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق چاپ و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب بند ۵ ماده قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

تقدیم به

همسر عزیزم

به پاس قلب مهربان و زحمات بی کرانش

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

پیش‌گفتار..... ۱

فصل اول: کلیات ۵

۱-۱ تشریح موضوع کتاب ۵

۲-۱ اهمیت موضوع ۱۰

۳-۱ اهداف ۱۳

۴-۱ تعریف ویژگی‌های شخصیتی ۱۳

۵-۱ تعریف توانایی اخلاقی ۱۴

۶-۱ تعریف انعطاف‌پذیری شناختی ۱۴

فصل دوم: توانایی‌های اخلاقی ۱۵

۱-۲ تعریف توانایی اخلاقی ۱۵

۲-۲ خرده‌مقیاس‌های توانایی‌های اخلاقی ۱۷

۳-۲ مدل‌های اخلاق ۱۸

۴-۲ عوامل موثر در توانایی اخلاقی ۱۹

۱-۴-۲ شیوه‌های فرزند‌پروری ۱۹

۲-۴-۲ تحصیلات ۱۹

۳-۴-۲ تعامل با دوستان و همسالان ۲۰

۲۰..... فرهنگ ۴-۴-۲

فصل سوم: نظریه‌های ارزش‌های اخلاقی ۲۱

۱-۳ رشد اخلاقی از دیدگاه پیاژه ۲۱

۲-۳ نظریه کلبیرگ و ارزش‌های اخلاقی کلبیرگ ۲۳

۳-۳ نظریه اریکسون و انتقال ارزش‌های اخلاقی و روانی-اجتماعی ۲۵

۴-۳ نظریه فروید و رشد وجدان ۲۷

فصل چهارم: ویژگی‌های شخصیت ۳۱

۱-۴ تعریف شخصیت ۳۱

۲-۴ عوامل پنج‌گانه شخصیت ۳۳

۳-۴ تاثیر ویژگی‌های شخصیتی والدین روی فرزندان ۳۶

فصل پنجم: نظریه‌های شخصیت ۳۷

۱-۵ رویکرد صفات ۳۷

۲-۵ گوردون آلپورت: آغاز رویکرد صفات ۳۸

۳-۵ ریموند کتل: الگوی ۱۶ عاملی ۳۹

۴-۵ نظریه‌های زیستی شخصیت ۴۰

۵-۵ نظریه کلونینجر ۴۰

۶-۵ سرشت ۴۱

۷-۵ منش ۴۳

۸-۵ نظریه کلونینجر و آسیب‌شناسی روانی ۴۸

۹-۵ پایه‌های زیستی - عصبی ابعاد شخصیت ۴۹

۱۰-۵ هانس آیزنک: الگوی سه فرارگه‌ای ۵۱

۱۱-۵ رابرت مک‌کراو پل کاستا: الگوی پنج‌عاملی ۵۱

فصل ششم: انعطاف پذیری شناختی ۵۳

۱-۶ تعریف انعطاف پذیری ۵۳

۲-۶ عوامل مؤثر در تحول انعطاف پذیری ۵۵

۳-۶ تعریف انعطاف پذیری شناختی ۵۸

۴-۶ نظریه یادگیری شناختی و انعطاف پذیری شناختی ۵۹

۵-۶ ابعاد انعطاف پذیری شناختی ۶۱

فصل هفتم: تحقیقات انعطاف پذیری شناختی ۶۳

۱-۷ پیشینه داخلی ۶۳

۲-۷ پیشینه خارجی ۶۷

فصل هشتم: مطالعه موردی ۷۳

۱-۸ جامعه آماری و نمونه ۷۳

۲-۸ ابزار جمع آوری داده‌ها ۷۳

۱-۲-۸ پرسشنامه انعطاف پذیری شناختی (CFI) ۷۳

۲-۲-۸ پرسشنامه شخصیتی پنج عاملی نئو ۷۴

۳-۲-۸ پرسشنامه قضاوت اخلاقی MJT ۷۵

فصل نهم: یافته‌ها ۷۷

۱-۹ ویژگی‌های جمعیت شناختی ۷۷

۲-۹ نتایج توصیفی متغیرها ۷۸

۳-۹ بررسی همبستگی بین متغیرها ۸۱

۴-۹ مدل سازی بر اساس معادلات ساختاری ۹۰

۵-۹ برازش مدل مربوط به فرضیه‌ها ۹۱

فصل دهم: جمع بندی ۹۷

۱-۱۰ نتیجه گیری ۹۷

۲-۱۰ پیشنهادها ۱۰۴

منابع ۱۰۷

منابع فارسی ۱۰۷

منابع انگلیسی ۱۱۴

پیش‌گفتار

برای توصیف کودکان از عباراتی مانند لجباز، خجالتی، آسان‌گیر، سخت‌گیر و... استفاده می‌شود. این طبقه‌بندی‌ها به ویژگی‌های اخلاقی اشاره دارد. صفاتی که در موقعیت‌های متفاوت ارتباط کودکان با دیگران بروز می‌کند. هر کودک مشخصات منحصر به فردی دارد. در صورت آگاهی داشتن از مشخصات و تفاوت‌های او نسبت به دیگر کودکان و احتمالاً والدینش، می‌توان از آنها برای ارتباط ساده‌تر و راحت‌تر استفاده کرد. اخلاق مجموعه‌ای از صفات ذاتی است که کودک را به دنیا متصل می‌کند و نقشی اساسی در رشد شخصیت منحصر به فرد کودک دارد و توانایی اخلاقی بخشی از این فعالیت است. این صفات همچنین نحوه تعامل کودک با دنیای اطراف خود را تعیین می‌کند. خلق و خوی صفات ماندگاری است که هرگز فقط خوب یا بد نیستند و بسته به نوع پاسخ آنها به کودک در طبقه‌بندی خوب یا بد قرار می‌گیرند. (بای و خلیلیان، ۱۳۹۳). شو چن یین و شوفنگ چن (۲۰۰۲) ضمن تحقیقی نشان دادند که اخلاق کودک عامل مهمی است که بر مشکلات رفتاری و سازگاری مثبت آن‌ها در سال‌های اولیه کودک اثر شدیدی دارد. و اینکه توانایی اخلاقی کودک از عوامل متعددی تاثیر می‌پذیرد که شخصیت والدین یکی از این عوامل می‌باشد (میرمحمدی، ۱۳۹۱)

شخصیت اعضای خانواده، به ویژه پدر و مادر، یکی از شاخص‌های دخالت در روابط بین فردی است. شخصیت یک ساختار کلی است که از مجموعه‌ای از خصوصیات فردی تشکیل شده است که با نقش انعطاف‌پذیری شناختی به سه عامل فکر، عواطف و رفتارهای خارجی قابل مشاهده اشاره دارد که در تعامل با عناصر محیط نقش دارد. یکی از اصلی‌ترین عوامل محیطی خانواده است که بعد عملکرد آن در مطالعات مختلف مورد توجه قرار گرفته است. والدین از طریق رفتارهای خود شرایطی را ایجاد می‌کنند که رفتارهای خاصی را در فرزندان آنها ایجاد می‌کند یا الگوهای برای آنها فراهم می‌کنند یا مجموعه خاصی از رفتارها را تشویق می‌کنند. (پروین و کرون، ۲۰۰۵). نتایج

بیشتر پژوهش‌های انجام شده، حاکی از آن است که، از تاثیر معنادار سبک‌های انعطاف پذیری شناختی والدین بر عملکرد فرزندان دارد (دائلینگ^۱، ۱۹۹۹؛ هارن و میچل^۲، ۲۰۰۳). به گفته دارلینگ و استنبرگ (۱۹۹۳)، سبک‌های شخصیتی پدر و مادر و انعطاف پذیری شناختی مجموعه‌ای از دیدگاه‌ها درباره کودک، چگونگی ارتباط با فرزندان، نحوه مراقبت از کودک و جو احساسی حاکم بر جو رفتاری والدین است. مطالعات در این زمینه بر روی سه محور اصلی متمرکز است. محور اول شامل تحقیقاتی است که به رابطه عاطفی بین فرزندان و والدین می‌پردازد، محور دوم مطالعاتی است که به موضوع رفتار والدین می‌پردازد و در نهایت محور سوم بر اساس سیستم نگرش والدین است. (بای و خلیلیان، ۱۳۹۳).

توانایی اخلاقی به معنای عمل کردن به رفتارهایی است که توسط معیارهای جامعه خوب تلقی می‌شود. بر این اساس هدف از تالیف کتاب حاضر پیش‌بینی توانایی‌های اخلاقی کودکان بر اساس ویژگی‌های شخصیتی والدین با نقش واسطه‌ای انعطاف پذیری شناختی بود. جامعه‌ی آماری شامل کلیه دانش آموزان پایه چهارم و پنجم دوره ابتدایی و والدینشان در شهرستان کاشان در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ بود که از میان آنها ۱۵۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. در کتاب حاضر والدین به پرسشنامه صفات شخصیتی نئو و انعطاف پذیری شناختی دنیس و واندروال (۲۰۱۰) و کودکان به پرسشنامه قضاوت اخلاقی سینها و وارما (۱۹۹۸) پاسخ دادند.

یافته‌های کتاب نشان داد بین انعطاف پذیری شناختی و ویژگی‌های شخصیتی والدین با توانایی اخلاقی کودکان رابطه وجود داشت ($p < 0/05$). بین ویژگی‌های شخصیتی و انعطاف پذیری شناختی والدین رابطه وجود دارد ($p < 0/05$). همچنین نتایج نشان دادند ویژگی‌های شخصیتی والدین با نقش واسطه‌ای انعطاف پذیری شناختی می‌توانند توانایی‌های اخلاقی کودکان را پیش‌بینی کنند ($p < 0/05$). نتایج کتاب نشان داد ویژگی‌های شخصیتی والدین و توانایی‌های اخلاقی کودکان با نقش واسطه‌ای انعطاف پذیری شناختی را به دارد. از این رو، سنجش انعطاف پذیری شناختی و ویژگی‌های شخصیتی کودکان در پیش‌بینی توانایی‌های اخلاقی کودکان از اهمیت برخوردار است. شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می‌باشد.

¹ Daeling

² Haren & Mitchell

فصل اول: کلیات

فصل دوم: توانایی‌های اخلاقی

فصل سوم: نظریه‌های ارزش‌های اخلاقی

فصل چهارم: ویژگی‌های شخصیت

فصل پنجم: نظریه‌های شخصیت

فصل ششم: انعطاف پذیری شناختی

فصل هفتم: تحقیقات انعطاف پذیری شناختی

فصل هشتم: مطالعه موردی

فصل نهم: یافته‌ها

فصل دهم: جمع‌بندی

در پایان، بر خود لازم می‌دانم از همه عزیزانی که در مراحل گوناگون آماده‌سازی این کتاب من را یاری نموده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

فاطمه راشدی فر

بهار ۱۴۰۰

Children's Moral Abilities and Parental Personality Traits

Fatemeh Rashedifar

برای توصیف کودکان از عباراتی مانند لجباز، خجالتی، آسان‌گیر، سخت‌گیر و... استفاده می‌شود. این طبقه‌بندی‌ها به ویژگی‌های اخلاقی اشاره دارد. صفاتی که در موقعیت‌های متفاوت ارتباط کودکان با دیگران بروز می‌کند. هر کودک مشخصات منحصر به فردی دارد. در صورت آگاهی داشتن از مشخصات و تفاوت‌های او نسبت به دیگر کودکان و احتمالاً والدینش، می‌توان از آنها برای ارتباط ساده‌تر و راحت‌تر استفاده کرد. اخلاق مجموعه‌ای از صفات ذاتی است که کودک را به دنیا متصل می‌کند و نقشی اساسی در رشد شخصیت منحصر به فرد کودک دارد و توانایی اخلاقی بخشی از این فعالیت است. این صفات همچنین نحوه تعامل کودک با دنیای اطراف خود را تعیین می‌کند. خلق و خوی صفات ماندگاری است که هرگز فقط خوب یا بد نیستند و بسته به نوع پاسخ آنها به کودک در طبقه‌بندی خوب یا بد قرار می‌گیرند. شو چن یین و شوفنگ چن (۲۰۰۲) ضمن تحقیقی نشان دادند که اخلاق کودک عامل مهمی است که بر مشکلات رفتاری و سازگاری مثبت آن‌ها در سال‌های اولیه کودک اثر شدیدی دارد. و اینکه توانایی اخلاقی کودک از عوامل متعددی تاثیر می‌پذیرد که شخصیت والدین یکی از این عوامل می‌باشد.

شخصیت اعضای خانواده، به ویژه پدر و مادر، یکی از شاخص‌های دخالت در روابط بین فردی است. شخصیت یک ساختار کلی است که از مجموعه‌ای از خصوصیات فردی تشکیل شده است که با نقش انعطاف‌پذیری شناختی به سه عامل فکر، عواطف و رفتارهای خارجی قابل مشاهده اشاره دارد که در تعامل با عناصر محیط نقش دارد. یکی از اصلی‌ترین عوامل محیطی خانواده است که بعد عملکرد آن در مطالعات مختلف مورد توجه قرار گرفته است. والدین از طریق رفتارهای خود شرایطی را ایجاد می‌کنند که رفتارهای خاصی را در فرزندان آنها ایجاد می‌کند یا الگوهایی برای آنها فراهم می‌کنند یا مجموعه خاصی از رفتارها را تشویق می‌کنند.

